

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ МОНЕТАРНОЇ ПОЛІТИКИ НБУ

Грузд Марина Володимирівна

К.е.н., доцент

Кривошлик М.М.

Студентка

Харківський національний економічний університет ім. Семена Кузнеця

м. Харків, Україна

krivoslykmaria@gmail.com

Студентка факультету економіки і права ХНЕУ ім. С. Кузнеця

В умовах невизначеності та загрози фінансової кризи Національному банку України належить активно спрямовувати свої зусилля на посилення інституційної спроможності з досягнення інфляційних цілей, забезпечення фінансової стабільності та підтримки стійких темпів економічного зростання. Зокрема, важливо акцентувати увагу на вдосконаленні режиму інфляційного таргетування шляхом адаптації монетарних інструментів до змін умов функціонування фінансового ринку та сприяння його розвитку. Додатково, слід зосередити зусилля на вдосконаленні аналітичного підтримання процесу прийняття рішень у монетарній політиці, що включає в себе модернізацію модельного інструментарію та проведення наукових досліджень. Важливим аспектом також є підвищення прозорості монетарної політики та вдосконалення комунікацій з суспільством для ефективного управління очікуваннями економічних агентів. Імплементация найкращої міжнародної практики в цих сферах буде сприяти стійкості та ефективності грошово-кредитної політики, сприяючи збалансованому розвитку економіки [2].

З метою подальшого вдосконалення монетарної трансмісії та сприяння економічному зростанню, Національному банку України важливо акцентувати увагу на наступних напрямках:

- поглиблення механізму монетарної трансмісії: розвиток ефективного механізму монетарної трансмісії, який передбачає широке використання різноманітних інструментів та спрямований на підтримку реального сектору економіки;

- розвиток фондового ринку: створення сприятливих умов для розвитку фондового ринку, включаючи поглиблення ліквідності ринку державних цінних паперів та збільшення строковості їх обертання. Активна участь НБУ в операціях на вторинному ринку може сприяти цьому процесу;

- розвиток інструментів хеджування: стимулювання розвитку інструментів хеджування процентного та валютного ризиків для залучення довгострокових ресурсів в економіку та зменшення вразливості суб'єктів економіки до різних ризиків;

- розвиток ринку небанківського кредитування та інших фінансових послуг: заходи для підтримки та розвитку ринку небанківського кредитування, страхових та інших фінансових послуг, сприяння розбудові ефективної інфраструктури ринків капіталу та розвитку ліквідних ринків фінансових інструментів [4].

Ці заходи спрямовані на створення більш ефективного та стійкого фінансового середовища, що сприятиме сталому економічному розвитку та збалансованому фінансуванню економіки України в умовах викликів та невизначеності.

Важливо враховувати, що монетарна політика Національного банку України є лише однією складовою економічного розвитку, і для досягнення сталого підвищення економічного потенціалу необхідно поєднання заходів. Монетарна політика створює умови для економічного зростання, але для досягнення цієї мети важливим є проведення:

- Структурні реформи: продовження та удосконалення структурних реформ, спрямованих на покращення ефективності та конкурентоспроможності економіки.

- Фіскальна політика: збереження збалансованої та зваженої фіскальної політики, яка має сприяти сталому економічному розвитку. Координація монетарної та фіскальної політики є важливою для досягнення синергії.

- Розширення доступу до кредитів: реалізація програм поліпшення доступу до кредитів для підтримки підприємств та стимулювання інвестицій.

- Формування довгострокових інвестиційних ресурсів: праця над створенням умов для формування та мобілізації довгострокових інвестиційних ресурсів для підтримки інфраструктурних проектів та розвитку ключових галузей.

- Координація з урядом: зміцнення координації між НБУ та урядом України для ефективного поєднання монетарних та бюджетно-податкових інструментів.

Прогнозується, що поступова нормалізація фіскальної політики сприятиме зниженню боргового навантаження та підвищить довіру інвесторів до макроекономічної політики України, сприяючи стійкому та сталому розвитку.

В короткостроковій перспективі, Національний банк України буде продовжувати використовувати монетарні інструменти, спрямовані на досягнення цілей інфляційного таргетування. Очікується, що за допомогою облікової ставки, яка є ключовим інструментом монетарної політики, Національний банк забезпечить контроль над інфляцією та утримає інфляційні очікування на рівні цільового показника. В тому разі, якщо інфляційний прогноз на короткий термін нижчий за цільовий показник, Національний банк може вживати пом'якшувальні заходи, знижуючи облікову ставку. Це може сприяти стимулюванню економічної активності та сприяти поверненню інфляції до цілі. Навпаки, у випадку перевищення прогнозу інфляції цільового значення, можливе вживання жорстких заходів грошово-кредитної політики,

включаючи підвищення облікової ставки, для врегулювання інфляційних тисків. У цілому, Національний банк спрямовує свої зусилля на забезпечення стабільності цін та утримання інфляції на цільовому рівні в середньостроковій перспективі, що сприятиме сталому економічному розвитку країни.

При стабілізації інфляції на близькому до цільового рівні протягом прийняттого горизонту політики, Національний банк України буде прагнути утримувати облікову ставку на рівні, близькому до її нейтрального рівня. Такий підхід робить грошово-кредитну (монетарну) політику «нейтральною», тобто вона не буде штучно обмежувати або стимулювати споживчий попит. Розрахунки нейтральної ставки враховують глобальні економічні фактори, такі як світові витрати на капітал, привабливість інвестицій в економіці та зміни в обмінному курсі. Облікова ставка використовуватиметься Національним банком для впливу на фінансовий ринок та економіку, досягаючи операційної цілі грошово-кредитної політики. Ця ціль полягає в утриманні гривневих короткострокових міжбанківських ставок на рівні, близькому до облікової ставки, в межах визначеного коридору процентних ставок за інструментами постійного доступу.

Досягнення операційної цілі грошово-кредитної (монетарної) політики буде здійснюватися через проведення основних операцій з регулювання ліквідності за обліковою ставкою, або близькою до неї процентною ставкою у випадку операцій аукціонного типу. Національний банк буде враховувати структурну позицію ліквідності банківської системи, а саме її профіцит або дефіцит, і визначати обсяги операцій відповідно до цих показників. У разі необхідності забезпечення більшої гнучкості управління ліквідністю банків для реагування на фінансові турбуленції, Національний банк здійснюватиме гнучку адаптацію операційного дизайну грошово-кредитної (монетарної) політики, при цьому дотримуючись належної практики управління ризиками.

В середньостроковій перспективі передбачається, що банківська система продовжить функціонувати в умовах ліквідності, сприятливої для неї. Це підтримуватиметься, зокрема, завдяки інтервенціям Національного банку у

сфері купівлі іноземної валюти. До того ж, Національний банк матиме можливість використовувати інші додаткові інструменти монетарної політики, передбачені законодавством, зокрема статтею 25 Закону України «Про Національний банк України». Ці інструменти сприятимуть підвищенню ефективності облікової ставки та розвитку фінансового ринку [3].

Одним із напрямків підвищення ефективності монетарної політики може бути розвиток режиму обмінного курсу та валютних інтервенцій. Національний банк планує продовжувати дотримання режиму плаваючого обмінного курсу. Курс національної валюти буде формуватися під впливом ринкових чинників, які визначають попит та пропозицію на валюту на внутрішньому ринку. Національний банк не буде активно протидіяти фундаментальним тенденціям обмінного курсу, а замість цього буде лише згладжувати ефекти від їх реалізації. Грошово-кредитна (монетарна) політика не буде спрямована на досягнення конкретного рівня або діапазону обмінного курсу [2].

Підтримка фінансової стабільності є ключовим напрямком діяльності Національного банку. Мета цього заходу полягає в зміцненні стійкості фінансової системи щодо системних ризиків, що дозволяє надавати ефективну підтримку процесам економічного зростання через ефективний перерозподіл фінансових ресурсів. Це досягається шляхом стабілізації інфляційних очікувань, уважної оцінки валютних ризиків економічними агентами, підвищення довіри до національної валюти та зменшення долі доларизації економічних відносин.

Національний банк має використовувати постійний моніторинг стабільності фінансової системи, враховуючи якісні та кількісні індикатори, модельні інструменти та професійні оцінки ризиків. Також передбачається використання інструментів макропруденційної політики для згладжування циклічних коливань у сферах внутрішнього кредиту, цін на активи та оцінок ризиків, а також коригування негативних зовнішніх ефектів, зокрема уникнення надмірного зростання боргового навантаження та концентрації ризиків. Паралельно з цим Національний банк визначає інші пріоритети у сфері

фінансової стабільності, такі як ефективне регулювання ринку небанківських фінансових послуг, підтримка оновлення законодавства з питань регулювання небанківського фінансового ринку та гармонізація банківського регулювання з європейським законодавством.

Основний внесок Національного банку у стійке економічне зростання залишатиметься в підтримці середовища з низькою та стабільною інфляцією при плаваючому обмінному курсі. Це сприятиме уникненню накопичення макроекономічних дисбалансів та підвищить стійкість до зовнішніх потрясінь, сприяючи, відповідно, стійкому економічному зростанню. Рішення з грошово-кредитної (монетарної) політики, які будуть передбачуваними, послідовними та зрозумілими для економічних агентів, залишатимуться фундаментальною умовою для укріплення фінансової системи та створення достатнього обсягу довгострокових фінансових ресурсів за прийнятною вартістю. Це, в свою чергу, забезпечить низьку інфляційну складову номінальних процентних ставок та сприятиме розвитку економіки. Усі ці заходи сприятимуть активізації довгострокового інвестування, сприяючи інноваційній активності та створюючи нові робочі місця [1].

У контексті розвитку віртуальних активів, Національний банк визнає їхні перспективи у поліпшенні доступу до фінансових послуг та залученні інвестицій. Водночас, відзначається, що законодавче регулювання та функціонування ринку віртуальних активів повинні бути узгоджені з метою досягнення цілей цінової та фінансової стабільності в Україні. Національний банк зобов'язаний мінімізувати ризики, пов'язані з поширенням віртуальних активів, враховуючи їхню обмежену поширеність та високу цінову волатильність. Надалі, в контексті технологічного прогресу, росту ринку віртуальних активів та зростання інтересу інвесторів, Національний банк планує зосередити увагу на моніторингу та мінімізації ризиків цих активів для монетарної політики та фінансової стабільності.

Отже, стратегічні орієнтації Національного банку України вказує на необхідність ретельного удосконалення монетарної політики для забезпечення

стійкого економічного розвитку та фінансової стабільності в країні. Пріоритети включають збереження стабільності національної валюти, прозорість у регулюванні віртуальних активів, тісну співпрацю з урядом, вивчення міжнародного досвіду та розвиток інструментів монетарної політики.

Основні висновки та рекомендації можна сформулювати наступним чином:

- Засади монетарної політики: Національний банк повинен дотримуватися теоретичних засад формування монетарної політики, враховуючи історичні передумови та сучасні тенденції в економіці. Важливо застосовувати інструменти монетарної політики відповідно до нормативних документів та цілей економічного розвитку.

- Антикризове монетарне регулювання: врахування ефективності антикризового монетарного регулювання Європейського Союзу може послужити основою для розроблення аналогічних стратегій в Україні. Спрямованість на стримування та ліквідацію негативних наслідків кризи та використання різних напрямів антикризової політики є важливими чинниками успішного подолання кризових ситуацій.

- Використання досвіду ЄС в посткризовий період: уряд України повинен активно вивчати та використовувати досвід антикризової політики ЄС для розробки програм діяльності в умовах післякризового відновлення. Зокрема, методи монетарного, фіскального та структурного стимулювання можуть бути корисними для створення ефективних стратегій.

- Підвищення ефективності Національного банку: Національний банк України повинен розглядати можливість перетворення облікової ставки у дієвий інструмент регулювання капіталовкладень між фінансовим та реальним секторами. Забезпечення ліквідності в банківській системі та стимулювання припливу приватних та іноземних інвестицій є ключовими завданнями.

- Стимулювання попиту та уникнення руйнування платіжного балансу: важливо використовувати монетарні важелі для стимулювання попиту та уникнення руйнування платіжного балансу. Заходи, спрямовані на активізацію

інвестицій та забезпечення фінансової стабільності, можуть внести вагомий внесок у підтримку економічного зростання [4].

Ці рекомендації можуть бути використані для розроблення та впровадження ефективних стратегій монетарної політики та антикризових заходів в Україні з метою підтримки економічного відновлення та стабільності.

Список використаних джерел

1. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua>.
2. Огородня Є. М. Оцінювання дієвості монетарної політики Центрального банку України: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08. Х. 2016. 357 с.
3. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 № 679-ХІV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>
4. Стечишин Т.Б., Руда О.Я. Дослідження монетарної політики Європейського центрального банку у контексті глобальних фінансових змін: уроки для України. Економіка і суспільство. №9. 2017. С. 1061-1067.